

رخساره ها و نهشته های طوفانی و محیط های رسوبی پاره سازند میلا در بلندای زاگرس

نویسنده: کاوسی، محمدعلی:
مرکزی هشتم، اداره زمین شناسی
مدیریت اکتشاف

Tempestites

بازهای غالب قدیمی، جریانات قدیمی اقیانوسی (جغرافیای قدیمی حاکم بر محیط رسوبی) و مستعد بودن جهت تشکیل مخازن هیدروکربوری اهمیت ویژه ای دارند. با توجه به درشت بودن اجزاء تشکیل دهنده، تخلخل اولیه در این رسوبات حفظ می گردد و فرایندهای تراکم و انحلال فشاری که باعث از بین رفتن تخلخل اولیه می گردد در رسوبات درشت دانه این نهشته ها که تحت طوفانهای شدید به وجود می آیند کمتر و یا اصلاً دیده نمی شود.

بررسی دقیق رخساره های طوفانی (Tempestites) متجر به تقسیم بندی آنها به دو گروه: نهشته های طوفانی نزدیک به خاستگاه

بخشی C سازند میلا دربرگیرنده سنگهای کربناته و آواری است. مرز پایینی این پاره سازند با پاره سازند B سازند میلا تدریجی و پیوسته است و مرز بالایی آن با سازند ایلیک پیوسته است. مطالعات صحرایی و میکروسکوپی به شناسایی سه گروه رخساره کربناته وابسته به رمپ بیرونی (Outer ramp)، رمپ میانی (Mid ramp) و رمپ داخلی (Inner ramp) و دو رخساره تخریبی، یکی وابسته به محیط سلف آواری و دیگری مربوط به محیط رمپ بیرونی انجامید.

بررسی رخساره های کربناته بیانگر تشکیل آنها در دوره های آرام و طوفانی است. رخساره های طوفانی از دیدگاه فرایندهای رسوبی، جهت

طوفان (Proximal Tempestites) و نهشته های طوفانی دور از خاستگاه طوفان (Distal Tempestites) گردید.

ساختمان های رسوبی

از ساختمانهای رسوبی در نهشته های طوفانی می توان به دانه بندی تدریجی به سمت بالا ریز شونده، مرزهای تند فرمایشی، قطعات صدف های بزرگ و مدستون های کنده شده بزرگ (Lag deposits) در پایین لایه ها، قالب های حفر شده ناودانی شکل (Gutter Casts) ، خرده سنگهای میکرالیتی (لیتو کلاست ها)، چینه بندی مورب پشته ای (Hummocky Cross Stratification) و swaly cross stratification ، لامیناسیونهای موازی، لامیناسیونهای مورب (Cross - laminations) و اثر موجهای متقارن (symmetrical ripples marus) اشاره کرد.

(Kreisa, 1981; Flugel, 1982; Einsele & Seilacher, 1991; Seilacher & Aigner, 1991; Tucher, 1991; Burchette & Wright, 1992; Cheel & Leckie, 1993; Demicco & Hardie, 1994; Selley, 1996; Hips, 1998; Torok, 1998; Nichols, 1999).

کنگلومرای درون سازندی حاوی قلوه های مسطح (Flat Pebble conglomerate) ، پکستون - گرینستون لیتوکلاستی ، ردستون براکیوپودار (Brachiopod rudstone) و پکستون بیوکلاستی و پلوئیدی از رخساره های طوفانی نزدیک به خاستگاه طوفان (proximal) هستند.

در رخساره های طوفانی دور از منشاء، اندازه دانه ها و لایه بندی ریز و نازک بوده ولی سیکل به سمت بالا ریز شونده و لامیناسیونهای موازی و مورب در زیر میکروسکوپ به راحتی قابل تشخیص است.

نهشته های طوفانی با ساختمانهای رسوبی پشته ای (Hummocky) بیشتر در زیر قاعده امواج در هنگام آرامش (FFWB) و قاعده امواج هنگام طوفان (SWB) حفظ می شوند.

نتیجه گیری:

مطالعه رسوبات پاره سازند C میلا در مقاطع چاله شه و زرد کوه در زون بلندای زاگرس نشانگر رسوبگذاری آنها در دوره های آرام و دوره های طوفانی است که در یک پلت فرم کریناته از نوع رمپ هموکلینال (Hemoclinal ramp) شبیه خلیج فارس کنونی (بخش عربی) تشکیل شده است.

فراوانی کنگلومراهای کریناته درون سازندی با قلوه های مسطح در مقطع چاله شه نسبت به مقطع زرد کوه و فراوانی نهشته های طوفانی دور از منشاء در مقطع زرد کوه نسبت به چاله شه دلالت بر افزایش شیب رمپ کریناته از چاله شه به زرد کوه دارد.